

86/101

Postadres
 Postbus 20011
 2500 EA 's-Gravenhage
 Telefoon 070 - 71 79 11
 Telex 32109 biza nl

- De gemeentebesturen

Bijlagen	Uw brief	Ons nummer	Datum
-	-	- B86/U1187	- 9 oktober 1986
Onderwerp		Departementsonderdeel	
- Stemmachines		- DGBB	

- doelstelling: informatie/advies
- juridische grondslag: geen
- relatie met andere circulaires: geen

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart jl. en de Tweede-Kamerverkiezingen van 21 mei jl. is in enkele gemeenten waar stemmachines in gebruik zijn, gebleken dat sommige kiezers de neiging hebben de kiestoets achter de naam van de kandidaat van hun keuze in te drukken, in plaats van de kiestoets ervoor.

De indruk bestaat dat het aantal stemmen dat op deze wijze verkeerd is uitgebracht, in verhouding tot het totale aantal stemmen dat door middel van stemmachines is uitgebracht, zeer gering is. Met het oog op het belang dat verkiezingen vlekkeloos verlopen is het evenwel wenselijk dat de kans dat stemmen "verkeerd" worden uitgebracht, zo mogelijk tot nihil wordt gereduceerd. In overleg met Samsom kantoorefficiency b.v. te Alphen aan den Rijn en NEDAP n.v. te Groenlo, leverancier respectievelijk fabrikant van de elektronische stemmachine 911-800, is daarom gezocht naar mogelijkheden het paneel van de stemmachine zo aan te passen dat het praktisch gezien niet meer zal voorkomen dat stemmen verkeerd zullen worden uitgebracht. Dit overleg heeft geresulteerd in de volgende wijzigingen op het stempaneel:

1. Op het stempaneel zal in opvallende letters de zin "Knop vóór kandidaat indrukken" worden aangebracht. Deze aanwijzing blijft uiteraard ook deel uitmaken van de gebruiksaanwijzing die boven het stempaneel is aangebracht.
2. Het nummer van de kandidatenlijst alsmede de naam of de aanduiding van de desbetreffende politieke groepering zullen voortaan worden geplaatst tegen de linker kantlijn van de vensters. Thans staan nummer en naam of aanduiding meer naar rechts waardoor zij door de kiezer ten onrechte in verband gebracht zouden kunnen worden met de kiestoetsen die zich rechts van de desbetreffende kandidatenlijst bevinden.

- sta.5/c

Bezoekadres	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer
Schedeldoekshaven 200 s-Gravenhage	- mr. M. Bakker mr. J.J. Stam	- 070-716266 070-716804

3. De pijl die links van de naam van een kandidaat naar de bijbehorende kiestoets wijst is beter zichtbaar gemaakt.
4. Tussen de namen van de kandidaten en de kiestoetsen die zich rechts van die namen bevinden, wordt een opstaande rand geplaatst. Door deze rand wordt voorkomen dat een kiezer, indien hij met zijn vinger waarmee hij op een kiestoets wil drukken, onwillekeurig over de naam van de kandidaat van zijn keuze glijdt, abusievelijk de kiestoets achter die naam zou indrukken.
5. Op de opstaande rand wordt een gele lijn aangebracht die naar boven wordt doorgetrokken, zodat een visuele scheiding ontstaat tussen een kandidatenlijst en de kiestoetsen die zich rechts van die lijst bevinden.

Aan die gemeenter. die overwegen tot aanschaf van stemmachines over te gaan kan ik meedelen dat de stemmachines in de aldus aangepaste versie tijdig leverbaar zullen zijn vóór de verkiezingen van provinciale staten van 18 maart 1987.

Gemeenten die reeds in het bezit van stemmachines zijn, zullen in staat worden gesteld zelf de stemmachines aan te passen. Het materiaal daarvoor zal tegen kostprijs verkrijgbaar zijn bij Samsom kantoorefficiency b.v. Deze gemeenten zou ik willen aanraden die aanpassingen uit te voeren.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Postadres

Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Telefoon 070-71 79 11
Telex 32109 biza nl

Samsom kantoorefficiency b.v.
Postbus 316
2400 AH Alphen aan de Rijn

Bijlagen
een

Uw brief

Ons nummer
B86/U1198

Datum
9 oktober 1986

Onderwerp
stemmachines

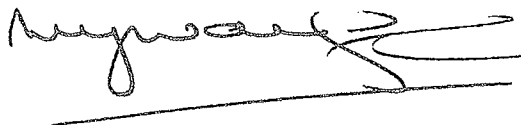
Departementsonderdeel

In de afgelopen weken hebben ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken met de fabrikant van de stemmachines, NEDAP n.v. te Groenlo, en u overleg gevoerd over de mogelijkheden het paneel van de stemmachine zo aan te passen dat het praktisch gezien niet meer zal voorkomen dat stemmen verkeerd zullen worden uitgebracht. Zoals u bekend zal zijn, heeft dit overleg geresulteerd in het voorstel op het stempaneel de volgende wijzigingen aan te brengen:

1. Op het stempaneel zal in opvallende letters de zin "Knop vòòr kandidaat indrukken" worden aangebracht.
2. Het nummer van de kandidatenlijst alsmede de naam of aanduiding van de desbetreffende politieke groepering zullen voortaan worden geplaatst tegen de linker kantlijn van de vensters.
3. De pijl die links van de naam van een kandidaat naar de bijbehorende kiestoets wijst, is beter zichtbaar gemaakt.
4. Tussen de namen van de kandidaten en de kiestoetsen die zich rechts van die namen bevinden, wordt een opstaande rand geplaatst.
5. Op de opstaande rand wordt een gele lijn aangebracht die wordt doorgetrokken tot aan de bovenkant van de kandidatenlijsten.

Ik kan u medelen dat deze wijzigingen mijn instemming hebben. De gemeentebesturen heb ik heden door middel van een circulaire van een en ander in kennis gesteld. Een afschrift van deze circulaire is bij deze brief gevoegd.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken,

sec126/STA

Bezoekadres

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

Schedeldoekshaven 200
's-Gravenhage

Verzoek bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

Ministerie van Binnenlandse Zaken

11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986
11-11-1986

Postadres
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage
Telefoon 070-71 79 11
Telex 32109 biza nl

- Burgemeester en Wethouders van Groenlo
Postbus 50
7140 AB GROENLO

Bijlagen	Uw brief	Ons nummer	Datum
- Een	-	- B86/640	- 28 juli 1986
Onderwerp		Departementsonderdeel	
- Gebruik stemmachines		- DGBB	

Naar aanleiding van uw brief d.d. 16 juni 1986 inzake het gebruik van stemmachines doe ik u een afschrift toekomen van mijn brief aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Veenendaal aangaande bovenvermeld onderwerp.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,
voor deze,
de directeur bestuurszaken, *gh*

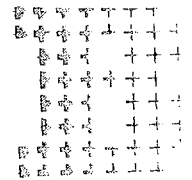
- DGBB/br. 3/aa

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
's-Gravenhage

Inlichtingen bij
- *mr.* J.C.M. Verkleij

Doorkiesnummer
070-716222

Kopie van origineel

Postadres
 Postbus 20011
 2500 EA 's-Gravenhage
 Telefoon 070-71 79 11
 Telex 32109 biza nl

- Burgemeester en Wethouders
 van Veenendaal
 Postbus 1100
 3900 BC VEENENDAAL

Bijlagen	Uw brief	Ons nummer	Datum
-	- 29-5-1986,	- B86/640	- 28 juli 1986
- Onderwerp	86.004475	Departementsonderdeel	
- Aanpassing stemmachine		- DGBB	

In antwoord op uw brief van 29 mei 1986, nr. 86.004475, deel ik u mede, dat de door u aangestipte problematiek rond het gebruik van stemmachines mij bekend is. Ook bij voorgaande verkiezingen is, onder meer door de gemeente Middelharnis, al eens gewezen op de mogelijkheid van vergissingen bij het gebruik van stemmachines, door het indrukken van de knop achter in plaats van vóór de naam van de kandidaat. In 1984 heeft de Kiesraad zich nader over deze problematiek gebogen. De raad kwam tot de conclusie, dat de kans op vergissingen bij het gebruik van stemmachines in beginsel voldoende wordt beperkt door de geldende voorschriften, waarbij met name van belang is de bepaling die de kiezer de mogelijkheid biedt vóór het indrukken van de stemknop te controleren of hij de stemmachine op de juiste kandidaat heeft ingesteld (artikel I 25, eerste lid, onder d, van de Kieswet). De Kiesraad wees er evenwel op, dat dit geheel onverlet laat dat gemeentebesturen aanvullende maatregelen kunnen nemen (bijvoorbeeld door voorlichting of anderszins) om de kans op vergissingen nog verder te beperken, voor zover - maar dat spreekt eigenlijk voor zich - daarbij niet in strijd met het bepaalde in de Kieswet wordt gehandeld. Uit uw brief begrijp ik dat dergelijke aanvullende maatregelen ook door u zijn getroffen, maar dat u niettemin in sterke mate de indruk heeft, dat een aantal kiezers niet zijn stem heeft uitgebracht op de in feite gewenste kandidaten.

Bij mij bestaat de indruk dat op grond van recent verzamelde informatie kan worden gesteld dat in het algemeen gesproken de kans dat bij het gebruik van stemmachines vergissingen worden gemaakt zeer gering is. Ik deel in dit opzicht het door de Kiesraad in 1984 ingenomen standpunt.

DGBB/br.3/aa

Bezoekadres
 Schediwoekshaven 200
 's-Gravenhage

Intochtspoor bij
 mr. J.C.M. Verkleij

Doorkiesnummer
 070-716222

Dit laat evenwel onverlet dat, wanneer er mogelijkheden zijn de overzichtelijkheid van het stempaneel en de leesbaarheid van de nummers en namen van de kandidaten te verbeteren, ik gaarne het mijne zal doen om te bewerkstelligen, dat deze mogelijkheden worden benut. Wellicht zouden wat dit aangaat eventuele verbeteringen kunnen worden gezocht in het plaatsen van een opstaand randje tussen de naam van een kandidaat en het knopje dat zich rechts van die naam bevindt. Voorts misschien in het plaatsen van de nummers en namen van kandidaten van één en dezelfde lijst en de bijbehorende knopjes in een kolom met een kleur die contrasteert met de kleur van de naastliggende kolommen. Ten slotte zou een mogelijke verbetering kunnen zijn dat de display, waarin thans de nummers van de gekozen kandidaten en de betreffende lijsten oplichten, in die zin wordt aangepast dat in ieder geval ook de naam van de lijst verschijnt. Ik stel mij voor op korte termijn contact op te nemen met de fabrikant van de stemmachines ten einde na te gaan of deze dan wel andere verbeteringen zouden kunnen worden uitgevoerd. Ik hoop u hiermede voldoende te hebben ingelicht. Een afschrift van deze brief doe ik toekomen aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Groenlo.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,
voor deze,
de directeur bestuurszaken, gh

GEMEENTE

GROENLO

telefoon: 05440-2424
girorek.: 840020
bankrek.: rabobank 1173.00.055

Postbus 50 - 7140 AB GROENLO
Kevelderstraat 3 - 7141 BE GROENLO

AAN
het Ministerie van Binnenlandse Zaken,
Postbus 20011,
2500 EA 's-Gravenhage.

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Afd.:

Nummer:

Groenlo, 16 juni 1986.
Verz.:

Onderwerp:

Verkiezingen per
stemmachine.

Bijl.:

Hierbij doen wij u een afschrift toekomen van onze brief d.d. 16 juni 1986 aan het gemeentebestuur van Veenendaal, waarin ons standpunt is verwoord omtrent het stemmen per stemmachine bij de verkiezingen.

Burgemeester en wethouders van Groenlo,
De secretaris, De burgemeester,

X. geadresseerde;
2. archief.

Red./Typ. HW.
Coll.

GEMEENTE

GROENLO

telefoon: 05440-2424
girorek.: 840020
bankrek.: rabobank 1173.00.055

Postbus 50 - 7140 AB GROENLO
Kevelderstraat 3 - 7141 BE GROENLO

AAN

het gemeentebestuur van Veenendaal,
Postbus 1100,
3900 BC Veenendaal.

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Afd.:

Nummer:

Groenlo, 16 juni 1986
Verz.:

Onderwerp:

Verkiezingen per
: emachine.

Bijl.:

Naar aanleiding van uw brief d.d. 29 mei 1986 betreffende stemmachines delen wij u het navolgende mede.

In Groenlo bestaat niet de indruk dat er (veel) verkeerd gestemd wordt. We leiden dit ondermeer af aan het feit dat er bij de gemeenteraadverkiezingen, toen er blanco tussenruimten tussen de lijsten aanwezig waren, zeer weinig "foutief" gestemd werd.

Daarnaast geeft de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen ons geen aanleiding te veronderstellen dat de stemmachine foutief bediend wordt. Dit blijkt ook duidelijk uit de vergelijking tussen de partijen nu en in het verleden en de voorkeurstemmen op bepaalde kandidaten bv. Kok, Joekes. Allicht zullen er best enkele mensen verkeerd stemmen. Dit is echter die categorie mensen, die bij het stemmen per biljet ook in de fout gingen. Wel willen we nog vermelden dat we bij de oproepingskaarten voor de verkiezingen steeds een bijsluitersdoen, waarin op een zo kort en eenvoudig mogelijke wijze de werking van de stemmachine nog eens wordt uiteengezet (zie bijlage).

Uw conclusie omtrent het stemgedrag in Veenendaal en mogelijkerwijze andere gemeenten, waar stemmachines worden gebruikt, kunnen wij dan ook niet onderschrijven.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

Red./Typ. HW.
Coll.

1. geadresseerde;
2. Min.v.Binnenl.Z.;
3. archief.

Burgemeester en wethouders van Groenlo,
De secretaris, De burgemeester,

ELEKTRONISCH STEMMEN BIJ DE
TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN!

Voor alle duidelijkheid brengen wij u de door de kiezer te verrichten handelingen nog eens in herinnering.

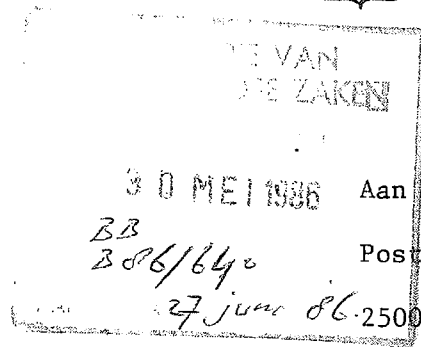
De kiezer behoeft slechts:

1. het witte knopje vóór de naam van de kandidaat van zijn keuze in te drukken;
2. de keuze te controleren aan de hand van een oplichtend venster;
3. daarna de rode stemknop in te drukken.

Dit is alles!

Tel.: (08385) - 38911,
Postbus 1100,
3900 BC Veenendaal.

Aan de minister van binnenlandse zaken,
Postbus 20011,
2500 EA 's-GRAVENHAGE.

Uw brief van:

Uw kenmerk:

Nr.: 86.004475

Onderwerp:

Veenendaal, 29 mei 1986.

stemmachines.

In deze gemeente worden sinds 1981 bij de verkiezing van vertegenwoordigende lichamen, in overeenstemming met het bepaalde in de artikelen I 24 tot en met I 28 van de Kieswet, stemmachines gebruikt. Het betreft de Samson Elektronische stemmachine, waarvan in 1980 een twintigtal is aangeschaft. De invoering van dit medium ging gepaard met een vrij omvangrijk introductieprogramma, vooral gericht op ouderen. Op de achterzijde van de voor iedere verkiezing huis-aan-huis verspreide kandidatenlijsten is een uitvoerige aanwijzing voor het stemmen met de stemmachine afgedrukt.

In iedere stemmachine is een gebruiksaanwijzing als bedoeld in artikel I 19 van het Kiesbesluit aanwezig. Desgewenst en soms ook ongevraagd is instructie gegeven op het demonstratie-apparaat, dat overeenkomstig het bepaalde in artikel I 27 van de Kieswet in het stemlokaal aanwezig is.

Niettemin bleek al spoedig, dat veel kiezers de neiging hadden de knop achter de naam van de kandidaat van hun keuze in te drukken inplaats van die daarvóór. Het aantal van die kiezers beliep van 4 tot 8 procent. Pijlen onder de naam van iedere kandidaat en boven iedere lijst in de richting van de knoppen vóór de namen van de kandidaten verminderden deze percentages weliswaar, maar deden de neiging van de kiezers niet teniet.

In veel gevallen was er al toe overgegaan de kiezers, die achter de stemmachine hadden plaatsgenomen, door het stembureaulid bij de machine mondeling te instrueren op de manier van: "Zoek eerst de lijst op, waarop u wilt stemmen en dan de kandidaat, die u wilt kiezen, druk dan de knop vóór diens naam in! Dat hebt u gedaan; is uw keus goed? Druk dan nu de rode knop in! U hebt gestemd".

Afd.	1	Bijl.	div
Red.	PW	Typ.	gg
Coll.	<i>[Handwritten signature]</i>	gg	

Bij de laatstgehouden verkiezing was, zeer opzettelijk, in iedere stemmachine de steminstructie-affiche, ontworpen in het kader van de voorlichtingscampagne in verband met de invoering van het kiesrecht voor niet-Nederlanders, achtergelaten.

Desondanks bestaat bij ons sinds de laatstgehouden verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal sterk de indruk, dat een aantal kiezers niet hun stem heeft uitgebracht op de door hen gewenste kandidaat, doordat zij niet de knop vóór de naam van die kandidaat hebben ingedrukt, doch die daarachter.

Wij menen, dat wij voor die vrees onze argumenten vinden in de uitslagen van de stemming, die in niet geringe mate afwijken van de landelijke tendensen en de aantallen stemmen, die kandidaten hebben verkregen, die in het paneel van de stemmachine waren geplaatst ter rechterzijde van kandidaten, die landelijk veel stemmen op zich vergaarden.

Bij nadere beschouwing van de uitslagen van andere gemeenten, waar van stemmachines wordt gebruik gemaakt, worden wij in onze vrees gesterkt.

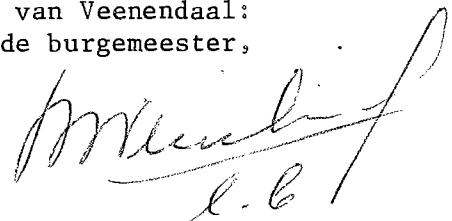
Ter staving van ons betoog voegen wij enige bijlagen hierbij.

In verband met het vorenstaande verzoeken wij u met klem op korte termijn - in verband met de aanstaande verkiezingen van de leden van de provinciale staten in maart 1987 - te onderzoeken of de stemmachine in de huidige vorm een verantwoord middel is om de stem van de kiezer overeenkomstig diens wens vast te leggen, zonder dat er omtrent die juistheid twijfels kunnen ontstaan. Het huidige tableau van de machine biedt daartoe de waarborg niet, ondanks het feit, dat de kiezer in het daartoe bestemde venster kan controleren welk lijstnummer hij heeft gekozen en onder welk volgnummer de kandidaat van zijn keuze op die lijst is geplaatst.

Wij verzoeken u daarom dringend tijdig aan te geven welke aanpassingen de stemmachine behoeft om de bovenbedoelde waarborg te geven.

Burgemeester en wethouders van Veenendaal:
de secretaris, de burgemeester,

l. b.

GEMEENTE VEENENDAAL

Vergelijkend overzicht verkiezingsuitslagen Tweede Kamer 1982 : 1986
in de gemeente Veenendaal:

Lijst:	Lijst nr. 1986	1 9 8 2		1 9 8 6		Verschil in % + / -	Landel. verschil in % + / -
		Absol.	% van totaal	Absol.	% van totaal		
CDA	2	6972	29,93	10262	38,70	+ 8,77	+ 5,2
PvdA	1	4478	19,22	5522	20,82	+ 1,60	+ 2,9
VVD	3	5073	21,78	4465	16,84	- 4,94	- 5,6
D66	4	911	3,91	1189	4,48	+ 0,57	+ 1,8
PSP	5	237	1,02	234	0,88	- 0,14	- 1,0
CPN	7	94	0,40	263	0,99	+ 0,59	- 1,2
SGP	6	2110	9,06	2260	8,52	- 0,54	- 0,1
PPR	8	344	1,48	172	0,65	- 0,83	- 0,4
RPF	9	2142	9,20	1313	4,95	- 4,25	- 0,6
GPV	10	402	1,73	521	1,97	+ 0,24	+ 0,2
Overigen	---	530	2,27	319	1,20	- 1,07	- 1,2

GEMEENTE VEENENDAAL

MIDDELHARNIS 15063

	Kamer '86 K. '82		
	st.	%	%
Opkomst	9600	84,8	81,3
PvdA	2934	30,6	29,5
CDA	2326	24,2	18,1
VVD	1424	14,8	18,3
D66	399	4,2	4,1
PSP	78	0,8	1,2
SGP	1765	18,4	18,2
CPN	135	1,4	0,8
PPR	49	0,5	2,6
RPF	282	2,9	5,4
GPV	101	1,0	0,7
EVP	27	0,3	0,6
Overige	85	0,9	1,0

KATWIJK 38882

	Kamer '86 K. '82		
	st.	%	%
Opkomst	23248	84,3	79,9
PvdA	3698	15,9	15,0
CDA	10488	45,1	36,3
VVD	3268	14,1	18,7
D66	1067	4,6	3,0
PSP	194	0,8	0,9
SGP	2592	11,2	14,6
CPN	357	1,5	0,4
PPR	147	0,6	1,0
RPF	879	3,8	7,1
GPV	273	1,2	0,6
EVP	93	0,4	0,8
Overige	192	0,8	1,6

In gemeenten met een stemmachine (zoals hierboven) en een grote groep SGP-stemmers is hetzelfde effect als in Veenendaal te constateren:

- De CPN groeit tegen elke tendens in!

NIEUWEGEIN 55883

	Kamer '86 K. '82		
	st.	%	%
Opkomst	33028	85,3	80,0
PvdA	10171	30,8	29,3
CDA	10136	30,7	23,5
VVD	6955	21,1	28,4
D66	3192	9,7	6,9
PSP	676	2,0	2,6
SGP	289	0,9	1,1
CPN	123	0,4	1,3
PPR	406	1,2	1,9
RPF	207	0,6	1,0
GPV	220	0,7	0,6
EVP	107	0,3	0,8
Overige	546	1,6	2,6

Ook Nieuwegein gebruikt de stemmachine, maar hier werkt de kleine SGP-aanhang uiteraard niet door op de CPN-cijfers.

KAMPEN 32300

	Kamer '86 K. '82		
	st.	%	%
Opkomst	20807	89,9	87,7
PvdA	6133	29,5	27,2
CDA	7636	36,7	29,3
VVD	1786	8,6	14,0
D66	866	4,2	2,7
PSP	224	1,1	1,6
SGP	1117	5,4	6,4
CPN	74	0,3	0,6
PPR	432	2,1	2,3
RPF	1351	6,5	9,3
GPV	874	4,2	3,3
EVP	111	0,5	2,1
Overige	203	0,9	1,2

Kampen (geen stemmachine)

De grote SGP-aanhang levert hier geen verschuiving op naar de CPN.

Vergissen niet mogelijk !?

Een stembiljet is tenslotte overzichtelijker dan een machine.

	Den Uyl J M (Jooop)	ter Vold E (Elske)	Roethof H J (Horn)	van Gorder W J (Wim)	van Minnen J T (Johan)	Hagelman J J P (Joes)	Vliegthart A M (Berger)	Verlouw O (Owen)	Knyf A (Arne)	van Luffth de Jende J (Jannes)	Sikkens v Poortenaar T (Theo)	Asscheijns A L M (Fons)	Fernstra J J (Jaap Jelle)	Dales C I (Ien)	Borger A R (Aad)	Rombouts P J M (Petra)	Johann W (Wijne)	Refissen P L J M (Piet)	Wuurman N (Nelleke)	Grentcheek G (Gort)	Huisen J (Cros)	Rozendaal C L M (Kees)	Ruygrok H G W (Willeman)	van der Schloot C A (Chris)	Mellegers O (Okker)	Hirman R Th (Klaas)	Salomons E H C (Nina)	Hart W B (Wim)	Veiders geb. Vlasblom W (Wit)	Kok W (Wim)				
1	259	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	325	VEENEN	
1	290	9	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	73	380	VEENEN		
1	212	4	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50	269	VEENEN		
1	41	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	VEENEN	
1	232	11	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	85	337	VEENEN	
1	256	12	1	1	0	0	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	52	325	VEENEN		
1	322	10	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	73	412	VEENEN		
1	287	11	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	67	471	VEENEN		
1	199	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	183	VEENEN	
1	59	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	VEENEN
1	200	10	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	65	280	VEENEN	
1	253	13	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	323	VEENEN	
1	247	8	0	0	1	0	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	287	VEENEN	
1	232	12	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	65	323	VEENEN	
1	190	9	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53	200	VEENEN	
1	131	15	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39	189	VEENEN	
1	24	6	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	45	238	VEENEN	
1	190	17	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	59	271	VEENEN	

4127	181	23	3	7	3	7	3	2	2	6	0	3	7	3	0	4	1	3	0	0	0	6	0	0	4	3	1	1	1020	5522	
4227	181	23	3	7	3	7	3	2	2	6	0	3	9	3	0	4	1	3	0	0	0	6	0	0	4	3	1	1	1020	5522	VEENEN

De hand-
 teken van
 J. J. P.

PARTIJ BOUWER
 TOEGELIJDEN
 TOEGELIJDEN

PARTIJ BOUWER
 TOEGELIJDEN
 TOEGELIJDEN

GEMEENTE VEENENDAAL

CDA

GEMEENTE VEENENDAAL

VVD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Rijpeks, E.H.T.M. (Eg)	Smit geb. Krieco, N.	de Korte, Rudolf W.	Terpstra (v), Erico G.	Blaams, R.	Heimans, L.M.L.H.A.	Pluig, A. (Adj)	Wielenga, J.G.C.	de Grave, F.H.G. (Frank)	de Beer, I.M. (Poli)	Hemps, geb. Heilmans de Jongh, N. (Len)	van Eijp, A.A.M.E. (Broos)	Jorritsma, geb. Leddink, A.	van Heemskerck Pillis, geb. Duvoikat, S. (Sari)
1														
2														
3	134	7	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
3	182	4	8	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0
3	126	6	3											
3	176	12	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	166	12	12	1										
3	154	5	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	115	3	7	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
3	235	19	5	6										
3	274	15	12	3										
3	136	7	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
3	170	13	13	5										
3	341	10	1											
3	263	15	4	5	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
3	12	11	2	2										
3	122	12	11	4										
3	242	13	21	6	1									
3	173	16	12	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
3	216	19	17	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0

3	207	24	13	4	2	2	4	5	0	2	0	5	2	
3	232	25	13	2	2	2	4	5	0	2	0	5	2	

RECHTER AANDELEN
 VAN DE
 GEMEENTE VEENENDAAL

CDA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	Lubbers, R.F.M.	de Vries, B.	de Koning, J.	Deelman, W.J.	Broeks, G.J.M.	Ruding, H.O.C.R.	Binkman, L.C.	Kraaijeveld geb. Wouters, J.G.	Korte geb. van Hemel, V.N.M.	van Zuij, P.H.	de Graaf, L.	Geritzes, G.	Terpstra, G.H.	van der Burp, V.A.M.	Krajenbrink, J.G.H.	van der Houjden, F.J.	de Kok, A.C.H.M.
1																	
2	574	7	2			4											
2	373	5	1	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	433	4	3	1	0	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	517	4	1														
2	576	5	2	0	1	1	0	5	0	0	0	0	0	1	0	0	0
2	547	5	1			2		3									
2	535	11	1	0	1	1	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0
2	481	5	2	4	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2	627	1	3	1		2		2	1								
2	528	3	2		2	3		2			1						
2	425	3	1	0	1	2	1	1	0	0	1	0	1	2	0	0	0
2	497	5	1		2	1	3	2	1								
2	524	2	0	1	0	1	3										
2	492	4	1	0	2	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	552	5		3		2		2									
2	576	6	2		1	1		1									
2	581	4	1	1			3										
2	626	4	2	3	0	1	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	503	2	4	1	0	3	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0

1	9947	05	20	15	11	26	20	31	3	3	4	0	2	4	0	0
2	9947	05	20	15	11	26	20	31	3	3	4	0	2	4	0	0

RECHTER AANDELEN
 VAN DE
 GEMEENTE VEENENDAAL